

Informacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ubój zwierząt w gospodarstwie na użytek własny

W związku z licznymi wątpliwościami i pojawiającymi się wręcz błędnymi informacjami w kwestii uboju zwierząt w gospodarstwie z przeznaczeniem na potrzeby własne, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało poniższą informację:

W związku z informacjami medialnymi dotyczącymi zakazu od 2013 r. uboju zwierząt w gospodarstwie na użytek własny uprzejmie informuje, co następuje.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie prowadzi się żadnych prac legislacyjnych mających na celu wprowadzenie zakazu uboju zwierząt na użytek własny w gospodarstwie. Zagadnienia związane z ubojem zwierząt na terenie gospodarstw w celu pozyskiwania mięsa przeznaczonego na użytek własny są obecnie uregulowane w przepisach:

- ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. *o produktach pochodzenia zwierzęcego* (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lipca 2007 r. *w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny* (Dz. U. Nr 132, poz. 919) oraz
- ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ochronie zwierząt* (Dz. U. z 2003 r. Nr 106. poz. 1002, z późn. zm.).

Zgodnie z ww. przepisami na terenie gospodarstwa w celu pozyskania mięsa na użytek własny możliwy jest ubój utrzymywanych w tym gospodarstwie:

świń, owiec, kóz, drobiu, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych, w tym zajęczaków.

Ponadto, w określonych przypadkach możliwy jest ubój pewnych gatunków zwierząt, tj. drobiu i zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka, w gospodarstwach w celu wprowadzenia pozyskanego mięsa na rynek. Wymagania dotyczące takiego uboju uregulowane są w przepisach rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w*

odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. WE L 139 z 30.04.2004 r., str. 55; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14).

Niezrozumienie kwestii możliwości uboju zwierząt na użytek własny w gospodarstwie może wynikać z zawilości przepisów lub niedostatecznie rzetelnego przekazywania informacji przez media publiczne o przepisach rozporządzenia Rady (WE) Nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. *w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania* (Dz. U. L 303 z 18.11.2009, str. 1), które zastępują obecnie obowiązujące przepisy dotyczące ochrony zwierząt w zakresie kwestii związanych z uśmiercaniem zwierząt.

Należy podkreślić, że przepisy ww. rozporządzenia zaczną obowiązywać z dniem 1 stycznia 2013 r. i w żaden sposób nie zakazują przeprowadzenia uboju zwierząt w gospodarstwach, ani też nie wprowadzają w tym zakresie innych przepisów niż te, które obowiązują obecnie i wynikają z przepisów ustawy o ochronie zwierząt.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Nr 1099/2009 możliwy będzie również ubój z przeznaczeniem na własną konsumpcję zwierząt innych niż drób, króliki i zające, świny, owce i kozy, pod warunkiem spełnienia dodatkowych wymogów określonych w art. 15 ust. 3 (niedozwolone metody krępowania zwierząt) oraz niektórych wymagań określonych w załączniku III do rozporządzenia. Przepisy te będą miały zastosowanie podczas uśmiercania bydła oraz zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka (jelenie, daniele) w celu pozyskania mięsa, w tym podczas uśmiercania ptaków bezgrzebieniowych (strusie).

Niezależnie od powyższego, uprzejmie informuję, że w resorcie prowadzone są prace legislacyjne mające na celu wprowadzenie zmian do obecnie obowiązujących przepisów dotyczących uboju zwierząt w gospodarstwie. Opracowano projekt zmieniający ustawę z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie *w sprawie wymagań*

weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny zmieniającego rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny. Jednakże planowane zmiany mają na celu wprowadzenie ułatwień w pozyskiwaniu mięsa na użytek własny przez rolnika, a nie wprowadzenie zakazu uboju zwierząt w gospodarstwie.

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego, który jest obecnie przedmiotem prac Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przewidziano przepisy umożliwiające dopuszczenie w celu pozyskiwania mięsa na użytek własny uboju zwierząt w gospodarstwie innym niż te w którym zwierzęta były utrzymywane. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami dopuszcza się ubój na terenie gospodarstwa tylko utrzymywanych w tym gospodarstwie zwierząt. Projektowana zmiana umożliwi dokonanie uboju zwierzęcia, z którego mięso przeznaczone jest na użytek własny posiadacza zwierzęcia, w gospodarstwie, bez określania, czy jest to gospodarstwo, w którym utrzymywane jest to zwierzę, czy też inne.

W projekcie rozporządzenia zostały określone minimalne wymagania dla miejsc, w których może być dokonywany ubój zwierząt przeznaczonych na użytek własny posiadacza zwierzęcia, w przypadku gdy odbywa się on w gospodarstwie innym niż gospodarstwo posiadacza zwierzęcia.

W przypadku uboju zwierząt, w gospodarstwie innym niż gospodarstwo posiadacza zwierzęcia za zagospodarowanie materiału szczególnego ryzyka oraz powiadamianie o zamiarze dokonania uboju odpowiedzialny jest podmiot dokonujący usługowego uboju zwierząt, a nie posiadacz zwierzęcia ubijanego.

Kolejnym ułatwieniem dla rolników w pozyskiwaniu mięsa na użytek własny, w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów, jest wprowadzenie zmian w zasadach przeprowadzania obowiązkowego badania mięsa świń i nutrii na obecność włośni. Przewiduje się, że próbka mięsa może być pobierana i dostarczana

do badania przez posiadacza zwierzęcia w przypadku uboju zwierząt na terenie gospodarstwa, w którym zwierzę było utrzymywane lub przez podmiot prowadzący gospodarstwo w przypadku uboju zwierząt, w gospodarstwie innym niż gospodarstwo, w którym zwierzęta były utrzymywane. Dotychczas próbki do badań mogły być pobierane tylko przez urzędowego lekarza weterynarii. Za przyjęciem takiego rozwiązania przemawiają względy praktyczne ponieważ pobranie próbek mięsa jest czynnością prostą i nie ma potrzeby aby urzędowy lekarz weterynarii osobiście pobierał próbki, chyba że i tak przyjeżdża do gospodarstwa w związku ze zgłoszeniem badania poubojowego. Proponowane rozwiązanie jest korzystniejsze również dla posiadacza ubijanego zwierzęcia lub podmiotu prowadzącego gospodarstwo, ponieważ nie musi on czekać na przyjazd urzędowego lekarza weterynarii lecz sam pobiera próbki i dowozi je do urzędowego lekarza weterynarii.

Jednocześnie należy podkreślić, że przepisy dotyczące produkcji mięsa na użytek własny regulują jedynie kwestie uboju zwierzęcia natomiast kwestie dalszej obróbki i przetwórstwa mięsa przeznaczonego na użytek własny nie podlegają żadnym regulacjom ani w prawie krajowym, ani wspólnotowym.

Niezależnie od powyższego, uprzejmie informuję, że Rzeczypospolita Polska jako pierwszy kraj w Unii Europejskiej wykorzystwała możliwość przyjęcia z zastosowaniem odpowiedniej procedury, krajowych środków dostosowujących wymogi ustanowione załączniku III rozporządzenia (WE) nr 853/2004. Krajowe środki dostosowujące proponowane przez stronę polską mają zastosowanie do określonych zakładów o małej zdolności produkcyjnej i dotyczą wyłącznie konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia tego rodzaju zakładów.

W związku z powyższym, w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęto inicjatywę stworzenia podstaw prawnych umożliwiających podmiotom działającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzenie w rzeźniach, zakładach rozbioru i przetwórstwa mięsa rozwiązań w zakresie konstrukcji, rozplanowania i

wyposażenia zakładów, które nie naruszając ogólnych wymagań rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *w sprawie higieny środków spożywczych* (Dz. Urz. WE L 139 z 30.04.2004 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) oraz (WE) nr 853/2004, będą łatwiejsze lub mniej kosztowne do zrealizowania. Opracowano dwa projekty rozporządzeń, projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej* oraz projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w określonych zakładach o małej zdolności produkcyjnej*.

W projektach rozporządzeń przyjęto, że z określonych dostosowań będą mogły korzystać zakłady, które nie przekraczają wskazanych limitów produkcyjnych oraz, że mięso pochodzące z zakładów korzystających z dostosowań będzie mogło być wprowadzane tylko na rynek krajowy. Proponowane rozwiązania stanowią odpowiedź na oczekiwania małych przedsiębiorców, którzy prowadząc rodzinne zakłady produkcyjne produkują określonego rodzaju, często o specyficznych cechach produkty, na które istnieje zapotrzebowanie głównie na rynku lokalnym.

Przyjęcie na poziomie krajowym wymagań alternatywnych do powszechnie obowiązujących we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej w odniesieniu do tego rodzaju zakładów, przy zachowaniu jednocześnie standardów gwarantujących bezpieczeństwo produkowanej żywności, wpisuje się w strategię wspierania produkcji żywności na poziomie lokalnym oraz wprowadzania ułatwień dla przedsiębiorstw o ograniczonej zdolności produkcyjnej.

W celu ułatwienia funkcjonowania niewielkich zakładów, które nie prowadzą intensywnego uboju zwierząt lub prowadzą rozbiór lub produkcję produktów i wyrobów mięsnych w ograniczonym zakresie, uznano za konieczne określenie na poziomie krajowym wymagań dla takich przedsiębiorstw, które stanowią

dostosowanie niektórych wymagań strukturalnych wskazanych w przepisach wspólnotowych. Ze względu na specyfikę organizacji produkcji, w takich zakładach możliwe jest bez szkody dla konieczności zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej żywności przyjęcie innych, niż wymaganych przepisami wspólnotowymi rozwiązań dotyczących konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia. Przyjęcie takich rozwiązań, w wielu przypadkach wymagających mniejszego nakładu finansowego, dotyczących struktury zakładu powinno przyczynić się do wyrównania konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw w stosunku do dużych zakładów oraz stworzenia szansy wejścia na rynek nowym podmiotom, bez konieczności realizowania z ich strony stanowiących nadmierne obciążenie inwestycji. Zapewnienie konkurencyjności małych i średnich zakładów ma szczególnie istotne znaczenie, biorąc pod uwagę fakt, że koszty inwestycji przekładają się w nich na znacznie mniejsze ilości przetwarzanych i sprzedawanych produktów niż ma to miejsce w zakładach prowadzących intensywną produkcję.

Projekty rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi ze względu na przedmiot swojej regulacji podległy obowiązkowi notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) wdrażającym dyrektywę 98/34/WE *ustanawiającą procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych* oraz zgodnie z procedurą określoną w art. 10 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego* (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14). Oznacza to, że projekty ww. rozporządzeń przed podpisaniem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi musiały zostać przekazane do Komisji Europejskiej, która rozsyła projekty aktów prawnych do pozostałych państw członkowskich. Następnie państwo członkowskie dokonujące notyfikacji zobowiązane jest do przestrzegania terminu obowiązkowego wstrzymania procedury legislacyjnej. W tym okresie pozostałe państwa członkowskie oraz Komisja Europejska mają możliwość wypowiedzenia się na temat

otrzymanego projektu. Procedura notyfikacyjna przedmiotowych rozporządzeń została zakończona.

Należy jednak podkreślić, że ww. rozporządzenia będą mogły wejść w życie po uchwaleniu procedowanej obecnie w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego.

Niemniej jednak, z chwilą wejścia w życie przepisów zawartych w ww. projektach zakłady będą mogły korzystać z wybranych lub wszystkich dostosowań jedynie przy założeniu, że wszystkie inne przepisy prawa wspólnotowego w odniesieniu do których nie określono w prawie krajowym innych wymagań będą musiały być w tych przedsiębiorstwach spełnione.

Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że prowadzone w resorcie rolnictwa zmiany przepisów obowiązującego prawa mają na celu wprowadzenie ułatwień dla podmiotów prowadzących ubój zwierząt w celu wprowadzania pozyskanego z nich mięsa na rynek, jak i dla rolników pozyskujących mięso na użytek własny, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa pozyskiwanej żywności.

Podsekretarz Stanu
Tadeusz Nalewajk
01.04.2012.